

Beslutad:	Kommunfullmäktige 2015-05-25 § 72
Gäller fr o m:	2015-05-26
Myndighet:	Samhällsbyggnadsnämnden
Diarienummer:	SBN/2015:157
Ersätter:	Miljöpolicy KS/2002:329
Ansvarig:	Samhällsbyggnadskontoret

Miljöstrategi för Strängnäs kommun

Utifrån kommunens vision ska det vara enkelt, tryggt och ge stora möjligheter att leva i Strängnäs kommun. Samverkan, förnyelse och utveckling ska stå i centrum och kommunen ska växa på ett hållbart sätt.

Strängnäs kommun vill vara en attraktiv och hållbar kommun som möter dagens och morgondagens behov och krav med medborgarnas behov i centrum. Miljöstrategin bygger på det nationella och regionala miljömålsarbetet och utgör en plattform där vi tillsammans kan göra skillnad lokalt. Miljöfrågan är kommunövergripande och miljöstrategin gäller för alla verksamheter inom kommunen inklusive de kommunala bolagen. Miljöstrategin omfattar den ekologiska dimensionen av hållbarhet.

Syfte

Miljöstrategin fastställer handlingsriktningar och långsiktiga fokusområden samt kommunens övergripande förhållningssätt till miljöarbete. Miljöstrategin har sin bas i EU:s och nationell miljölagstiftning, internationella miljökonventioner, Sveriges nationella miljö kvalitetsmål, det regionala åtgärdsprogrammet för Södermanlands miljö, andra nationella riktlinjer och i Strängnäs kommuns översiktsplan 2014. Strategin har ett tydligt utvecklingsperspektiv och ska utgöra stöd för politiska prioriteringar och beslut om insatser på miljöområdet.

Miljöstrategin är kopplad till kommunfullmäktiges mål *Kommunen ska arbeta för en hållbar tillväxt som gör att människor vill bo och verka här.*

Följande figur tydliggör i grova drag hur omvärlden påverkar miljöarbetet i vår kommun. Kraven som ställs via lagstiftning (till vänster i figuren) är obligatoriska. Miljöstrategins fokusområden innebär att Strängnäs kommun vidtar åtgärder som är kopplade till 13 nationella miljö kvalitetsmål av de 16 som finns idag.

Figur 1. Lagstiftning och nationella mål

Miljöstrategin anger sju fokusområden för kommunens framtida miljöarbete. Dessa områden har utsetts för att de bedöms vara av strategisk vikt för att skapa hållbar utveckling och attraktionskraft i kommunen. Fokusområden kan ha en koppling till flera miljö kvalitetsmål.

Bakgrund

Minskad miljöpåverkan samt klimatanpassning är globala utmaningar som också måste hanteras i vår kommun. Strängnäs är en tillväxtkommun vilket innebär ett ökat tryck på samhällsplanering och utmaningar måste mötas med långsiktigt arbete. Strängnäs är en kommun med stora vattenområden och att förbättra och skydda vattenkvalitet i våra sjöar och vattendrag är grundläggande. Mälarens vatten, med tanke på regionens långsiktiga vattenförsörjning är centralt och angeläget. Mälaren i sin helhet är ett riksintresse med hänsyn till de natur- och kulturvärden som finns, och för sitt värde för besöksnäring och friluftsliv.

Användning av kemikalier har ökat kraftigt under de senaste årtionden och skadliga kemikalier finns idag i olika varor, avfall, slam och i förorenad mark. Att minska spridningen av skadliga ämnen t.ex. genom att arbeta med olika kretsloppslösningar är en utmaning för det lokala miljöarbetet. Kemikalier eller

en ökad belastning på mark och vatten kan också hota den biologiska mångfalden och äventyra ekosystemtjänsterna.

Människans aktiviteter ger utsläpp av växthusgaser som kraftigt påverkar klimatet och redan idag syns effekter av klimatförändring i samhälle och natur. När klimatet förändras, förändras även förutsättningarna för människans möjligheter att bruka naturens resurser samt förutsättningarna för människors hälsa. Vattenfrågor kommer att ha huvudrollen i de klimatförändringar som förväntas komma.

Eftersom miljöfrågorna är gränsöverskridande bedrivs arbetet på flera nivåer: globalt, inom EU samt på nationell, regional och lokal nivå. Kommunen är en viktig aktör i miljö- och klimatarbetet.

Miljöförbättringar ger även sociala och ekonomiska vinster, bland annat i form av bättre folkhälsa, naturupplevelser och effektivare användning av råvaror och energi.

Övergripande mål

Strängnäs kommun ska aktivt arbeta för att bidra till att de nationella miljö kvalitetsmålen nås och att kommunen uppfyller alla befintliga lagkrav med god marginal. Miljösamverkan inom kommunen och regionalt med olika aktörer ska utvecklas och Strängnäs kommun ska vara ett föredöme för andra i miljöarbetet. Kommunens miljöarbete ska visualiseras så att kommuninvånarna har lätt att få information om hur de kan påverka och hur miljöarbetet i kommunen fortskrider.

Strängnäs kommun har full rådighet över kommunkoncernens verksamhet och kommer att sträva efter att uppnå de mål som gäller kommunkoncernen på flera sätt. Till exempel är upphandling ett effektivt verktyg att använda. Kommunen har inte full rådighet över att miljömålen uppnås i den geografiska kommunen, men kan på olika sätt arbeta för att målen ska uppnås. Informationsinsatser och samverkan kommer att vara mycket viktiga delar för att arbeta för en förändring i den geografiska kommunen.

EU

Liksom EU:s alla andra medlemsstater lyder Sverige under EU-rätten vilket innebär att vi måste se till att den svenska lagstiftningen lever upp till EU-rättens krav. Sverige är också anslutet till ett 40-tal internationella miljökonventioner för att skydda miljön och hushålla med våra naturresurser.

Sveriges miljömål nationellt och regionalt
Det svenska miljömålssystemet innehåller ett generationsmål, tjugofyra etappmål och sexton miljö kvalitetsmål. Arbetet med att nå miljö kvalitetsmålen utgör grunden för den nationella miljöpolitiken. Miljö kvalitetsmålen beskriver det

tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till. Miljöstrategin för Strängnäs kommun är mer fokuserad på lokal nivå, hur processen ska utformas så att vi kan bidra i arbetet mot att miljö kvalitetsmålen uppfylls.

Det regionala åtgärdsprogrammet för Södermanlands miljö 2015-2020 har tagits fram under året 2014. Programmet har fyra temaområden: Temaområden är vatten, miljögifter, biologisk mångfald (med särskild fokus på landmiljöer) och energi och klimat. De regionala temaområdena sammanfaller med fokusområden i denna miljöstrategi.

Översiktsplan 2014

Stängnäs kommuns översiktsplan 2014 ska bidra till ett hållbart samhälle med resurs- och energisnål samhällsutveckling. Planen fastslår ett antal strategiska fokusområden. De fokusområden som har en direkt koppling till miljöstrategin är:

- Underlätta för persontransporter till fots, med cykel och kollektivtrafik
- Skydda landskapsbilden på lång sikt
- Vidareutveckla kommunens identitet som Mälarkommun
- Skapa förutsättningar för minskad miljöbelastning och förbättrad hantering av klimatförändringar
- Bidra till en bättre folkhälsa genom samhällsplaneringen

Fokusområden och planer

De för Strängnäs aktuella fokusområdena i miljöstrategin är:

- Vatten
- Transporter
- Hållbara måltider
- Natur och biologisk mångfald
- Energi och klimat
- Kretslopp och giftfri miljö
- Bygg och planering

För att de ställningstaganden som presenteras i denna miljöstrategi ska kunna resultera i konkreta åtgärder och ge effekt, ska det fortsatta arbetet omfatta framtagande av planer (i vissa fall *policys* eller *riktlinjer*) med konkreta åtgärder inom de fokusområden där planer saknas idag och fortsatt utveckling av befintliga planer. Åtgärder kan naturligtvis också integreras direkt i verksamhetsplaner utan en separat plan inom ett fokusområde och följas upp i nämndernas och bolagens måluppföljning.

Strategin och planerna utgör kommunens miljö- och klimatarbete.

Strategin anger vidare hur det övergripande och samordnande ansvaret inom politik och förvaltningen fördelas.

Bilden tydliggör förhållandet mellan strategin och planerna:

Figur 2. Strategin och planerna

Planer är styrdokument över initiativ som ska tas, ger klara besked om åtgärder som ska utföras, vem som ska vidta dem, vilka resultat som ska bli följden och hur de ska följas upp. Huvudfokus är på de åtgärder som kommunen har rådighet över och som kan följas upp.

Arbetet på den här nivån ska prioriteras utifrån nulägesanalys, lagkrav och politiska prioriteringar. Vissa planer eller åtgärder är obligatoriska, t.ex. avfallsplan utifrån miljöbalken, energiplan enligt Lagen om kommunal energiplanering eller vattenplanering/åtgärder att säkerställa vattenkvaliteten enligt vattendirektivet.

Miljöstrategin ska aktualitetsförklaras och vid behov revideras i början av varje mandatperiod.

Fokusområden

1. Vatten

Strängnäs är en kommun där det finns förutsättningar för att producera ett bra dricksvatten och på ett hållbart sätt nyttja kommunens vattenresurser. Vi skyddar kommunens sjöar och vattendrag och våra viktiga grundvattenförekomster. Åtgärder som bidrar till säkerställande av bra vattenkvalitet, säker vattenhantering och vattenförsörjning ska genomföras enligt en fastställd *vattenplan*.

Vattenplanen ska konkretisera hur kommunen arbetar för att vara ekologiskt hållbar, hur kommunen uppfyller miljökvalitetsmålen och skapar förutsättningar för friluftsliv och rekreation. På lång sikt ska våra vatten uppfylla miljökvalitetsnormerna. Mälarens vattenkvalitet är av särskild betydelse.

Fokusområdet är kopplat till miljökvalitetsmålen *Levande sjöar och vattendrag*, *Grundvatten av god kvalitet*, *Giftfri miljö* och *Ingen övergödning*.

2. Transporter

I Strängnäs kommun är det lätt att gå, cykla eller använda kollektivtrafik. Kollektivtrafiken utvecklas i regional samverkan. Vid planering och utformning av gatumiljöer ska behoven för fungerande gång-, cykel och kollektivtrafik prioriteras. Kommunens cykelnät är sammanhängande och tillgänglig och ökad cyklande bidrar positivt till folkhälsan. Barnen ges utökade möjligheter att cykla, trafikmiljön runt våra skolor samt vägen till skolan är säker. Kommunens arbete med transporter ska bidra till minskad klimatpåverkan.

Arbetet med transporter konkretiseras i kommunens *Trafikstrategi 2040* samt i *trafik- och cykelplaner*.

Fokusområdet är kopplat till miljökvalitetsmålen *Frisk luft*, *God bebyggd miljö*, *Bara naturlig försurning* och *Begränsad klimatpåverkan*.

3. Hållbara måltider

Strängnäs kommun arbetar med fyra aspekter inom fokusområdet Hållbara måltider: produktion av livsmedel, matsvinn, giftfri miljö och ett socioekonomiskt förhållningssätt. För att minska måltidens klimatpåverkan ska kommunen minska köttkonsumtionen och öka andelen vegetabilier i offentliga måltider. Kommunen arbetar aktivt med att minska matsvinn i olika led i processen. Vi ska öka andelen ekologisk mat vilket bidrar till att minska kemikalieanvändning i livsmedelsproduktionen och främjar biologisk mångfald. Kommunen ska arbeta med att höja statusen och attityderna runt den offentliga måltiden. Vi ska ha ett socioekonomiskt förhållningssätt som visar hänsyn till

förutsättningar och folkhälsoaspekter på lång sikt hos elever och andra som får matleveranser via kommunens måltidsservice.

Åtgärder och mål för hållbara måltider konkretiseras i kommunens *måltidspolicy* och *riktlinjer för måltider*.

Fokusområdet är kopplat till miljö kvalitetsmålen *Giftfri miljö, Begränsad klimatpåverkan, Grundvatten av god kvalitet, Rikt odlingslandskap* och *Ett rikt växt- och djurliv*.

4. Natur och biologisk mångfald

I Strängnäs kommun arbetar vi för att bevara en rik och varierad natur och för att aktivt bevara, skydda och stärka den biologiska mångfalden. I Strängnäs kommun finns stora naturvärden som utgörs av bland annat Mälaren och dess stränder, ädellövskogar, mindre våtmarker och kommunala skogar som är mycket värdefulla för rekreation och biologisk mångfald. De biologiskt värdefulla naturmiljöerna ska genom vård och tillsyn öka sina värden. Information om kommunens naturområden skall finnas lättillgänglig.

Kommunens naturvårdsarbete konkretiseras i en *naturvårdsplan* och i *kommunens skogsbruksplan*. I planerna klargörs det långsiktiga behovet av att bevara mark med höga naturvärden och hög biologisk mångfald samt strategisk mark för rekreation och friluftsliv.

Fokusområdet är kopplat till miljö kvalitetsmålen *Begränsad klimatpåverkan, Ett rikt växt- oh djurliv, Levande skogar, Myllrande våtmarker, God bebyggd miljö, Ett rikt odlingslandskap* och *Levande sjöar och vattendrag*.

5. Energi och klimat

I Strängnäs är det lätt att leva miljövänligt. Kommunen och dess invånare använder förnybar energi och är ledande i användningen av energieffektiva produkter. Strängnäs kommun medverkar till att de nationella energi- och klimatmålen uppnås. Kommunens långsiktiga mål är att minska sin klimatpåverkan genom att öka användningen av förnybar energi. Kommunala verksamheter ska vara föredöme i energieffektiviseringar. Kommunen erbjuder information och rådgivning till allmänheten och ställer höga energikrav i sina egna upphandlingar.

Kommunens mål och åtgärder på kort och lång sikt fastställs i kommunens *energiplan*. Målet är ett kontinuerligt strategiskt energiarbete i kommunen som bygger på samverkan och helhetssyn.

Fokusområdet är kopplat till miljö kvalitetsmålen *Begränsad klimatpåverkan* och *God bebyggd miljö*.

6. Kretslopp och giftfri miljö

Strängnäs kommun är en kommun med goda förutsättningar för avfallshantering, återvinning och återbruk. Kommunen ska verka för möjligheter och förutsättningar för lokala kretsloppslösningar för avlopp, gärna i samarbete med lokala jordbruk så att denna typ av anläggningar får ett större genomslag.

Kommunen arbetar aktivt för minskad användning av skadliga kemikalier. Information och rådgivning till kommuninvånare är en viktig del av arbetet. Kommunala verksamheter ska vara ett föredöme i kretsloppstänkande och i arbetet mot giftfri miljö.

Mål och åtgärder för avfallsförebyggande, ökad återanvändning, minskad miljöbelastning konkretiseras i kommunens *avfallsplan* och i *planer för förorenade områden* och *kemikalieanvändning*.

Fokusområdet är kopplat till miljö kvalitetsmålen *Giftfri miljö*, *Frisk luft*, *Ingen övergödning* och *God bebyggd miljö*.

7. Bygg och planering

Kommunen som helhet ska utvecklas i enlighet med kommunens Översiktsplan 2014. All kommunal planering sker klimatmedvetet, med fokus på att minska utsläppen av växthusgaser och anpassa samhället till framtida klimatförändringar. Kommunen planerar för en funktionell grönstruktur och undersöker hur ekosystemtjänster kan användas i samhällsplanering.

Kommunens arbete inom fokusområdet konkretiseras i *kommunens översiktsplan*, *fördjupade översiktsplaner*, *detaljplaner*, *grönplaner* och i *bygglovsprocessen*. Kommunen tar fram *riktlinjer för klimatanpassning*.

Fokusområdet är kopplat till miljö kvalitetsmålen *Giftfri miljö*, *Frisk luft*, *God bebyggd miljö*, *Ingen övergödning*, *Levande skogar*, *Säker strålmiljö*, *Ett rikt odlingslandskap* och *Levande sjöar och vattendrag*.

Strategins genomförande och uppföljning

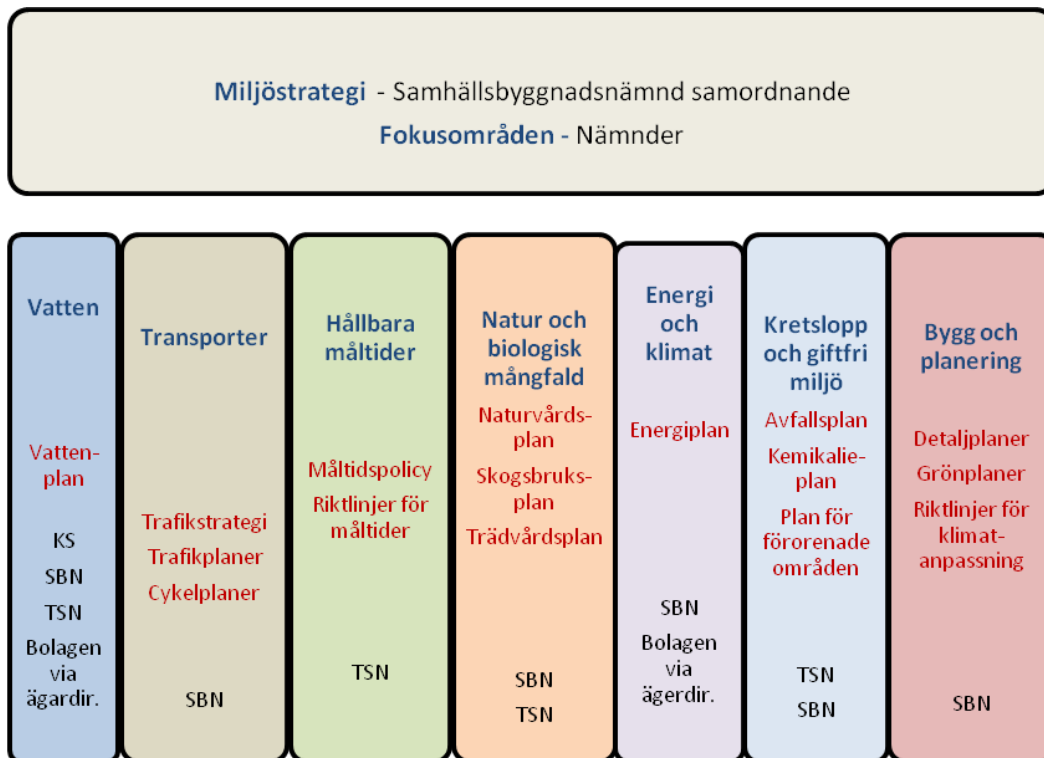
Samhällsbyggnadsnämnden är huvudansvarig för miljöstrategin. Ansvar för olika delar av miljöstrategin kan beröra en eller flera nämnder och kommunala bolag via ägardirektiv. Berörda delar av förvaltningen, berörda nämnder, kommunala bolag ska tillsammans med och i samarbete med externa aktörer medverka till att miljöstrategin genomförs.

Många av insatserna kräver engagemang och ansvarstagande över olika förvaltnings- och politikområden samt med övriga aktörer och medborgare. Vissa

insatser behöver en tydlig ägare. För att komma till konkreta åtgärder via planer behövs det politiska prioriteringar. Bolagen involveras i framtagande av planer och deltagande i miljöarbete inkluderas i bolagens ägardirektiv.

Figur 3. Ansvarsfördelning

Kommunfullmäktige gör prioriteringar i det årliga mål- och budgetarbetet. En årlig uppföljning av miljöarbetet ska ge kommunfullmäktige ett aktuellt underlag inför beslut för olika insatser. Nämndernas mål och indikatorer har en direkt koppling till kommunfullmäktiges övergripande mål och indikatorer. Utifrån nämndernas mål formulerar respektive kontor en verksamhetsplan.

Genom att tydligare koppla samman miljöstrategin med kommunens system för styrning kan miljöarbetet följas upp i delårsrapporter och årsredovisningen samt genom berörda kontorens verksamhetsplaner och de kontorsspecifika verksamhetsmålen indikatorer.

Utvecklingen av Strängnäs kommun som en hållbar kommun är en ständigt pågående process. Miljöstrategins framtagande kan ses som det första steget i det långsiktiga arbetet med att, genom olika åtgärder, genomföra insatser för att bidra till att de nationella miljö kvalitetsmålen och att de regionala målen uppnås och kommunen utvecklas hållbart samt att det är lätt för kommuninvånare att bidra till miljöarbetet och få information.

Strängnäs kommun strävar efter att tillämpa en beslutsprocess med medborgardialog där så är möjligt. I arbetet med att identifiera medborgarnas behov och visioner, när åtgärder planeras eller genomförs, är medborgardialog helt avgörande för resultatet. Därför ska det fortsatta arbetet med planer och program för utvecklingsarbetet hanteras i en beslutsprocess med anpassad medborgardialog i alla led. Erfarenheter från tidigare dialogprocesser ska tillvaratas.

Miljöstrategins utvärdering

Varje förvaltning/bolag får i inledningsfasen efter att en ny miljöstrategi har antagits utbildning, information och hjälp till att anpassa strategin till sin verksamhet. Ansvar för genomförandet för åtgärder ligger emellertid på kontoren/bolag.

Utvärdering av miljöstrategin görs i två steg: en rapportering enligt det som har slagits fast i planerna och en sammanfattande rapport till samhällsbyggnadsnämnden årligen. En fullständig utvärdering görs vart fjärde år i början av mandatperioden. Efter utvärderingen kan miljöstrategin revideras och förbättras.

Figur 4. Miljöstrategins årshjul

